

CES-ringmärkningen vid Älviken 2009

Roger Mellroth & Thord Fransson

Innan märkstarten i maj hade Stockholm nästan slagit ett 100-årigt rekord med soltimmar under april (281 timmar) och även övriga landet hade haft huvudsakligen varmt och härligt aprilväder (21,3 grader i Hudiksvall den 24 april). När maj sedan kom inleddes en lång period med regn och rusk med hårda vindar och åska. Med undantag för pingsthelgen så fortsatte det ostadiga vädret under inledningen av juni med mycket blåst och molnighet. I samband med midsommar kom sedan ett efterlängtat högtryck med värme över hela landet (31,2 grader i Skellefteå den 26/6) men när semestertiderna närmade sig i juli var regnet tillbaka och slagregn i samband med åska förekom vid flera tillfällen. Augusti fortsatte i det ostadiga vädrets tecken även om ostkusten klarade sig hyggligt i förhållande till landets västra delar.

Det ostadiga sommarvädret med låga temperaturer och slagregn i häckningens känsliga skeden gav farhågor om att ungfågelproduktionen var i fara. Från landet strömmade också rapporter in om övergivna kullar i holkar och låga fångstsiffror vid fågelstationerna. Inom CES-projektet märktes dock inte generellt låga ungfågelsiffror i fångsten och hos oss i Älviken var det tom antalsmässigt det tredje bästa året för ungfåglar de tretton år som vi nu märkt. En bidragande orsak till god fångst kan vara att vi under de fastslagna fångst dagarna slumpvis ändå fick förhållandevis svaga vindar med uppehållsväder vilket är en förutsättning för god fångst med de vindkänsliga näten. Men det kan också vara så att slagregn som ofta är lokala inte påverkade häckningssäsongen för arter i det kustnära Nynäshamnsområdet lika mycket som i andra delar av landet.

Verksamheten avlöpte som vanligt med märkning mellan klockan 6 och 11 vid tre tillfällen per månad under perioden maj till augusti (12 tillfällen). Antalsmässigt var året det bästa av de tretton år märkningen pågått med 362 (277 snitt) nymärkningar och 16 (16) kontroller. För adulta fåglar var det det högsta antal vi haft och för ungfåglar det tredje högsta av de 13 märkären (se figur 3). Inför säsongen 2004 utvidgades antalet nät något, vilket också kan utläsas ur figuren som visar totalfångsten för olika år. De fem arter med högst antal ungfåglar 2009 var (i parentens snitt för åren 97-08); lövsångare 33 (27), blåmes 31 (31), törnsångare 28 (8), pilfink 22 (5), sävsparv 22 (14). Motsvarande för adulta fåglar törnsångare 24 (10), blåmes 21 (9) lövsångare 19 (12), talgoxe 15 (6), rörsångare 13 (18). Antalet adulta fåglar utgjorde 43,7 % (41,0 %) av fångsten.

Den nedåtgående trenden för rörsångare som vi uppmärksammat under 2007 och 2008 fortsatte under 2009 och antalet fångade ungfåglar är nu nere på samma nivå som under åren 1999-2001 (figur 1). Under de senaste åren har istället sävsångare haft en ökande fångst (figur 2).

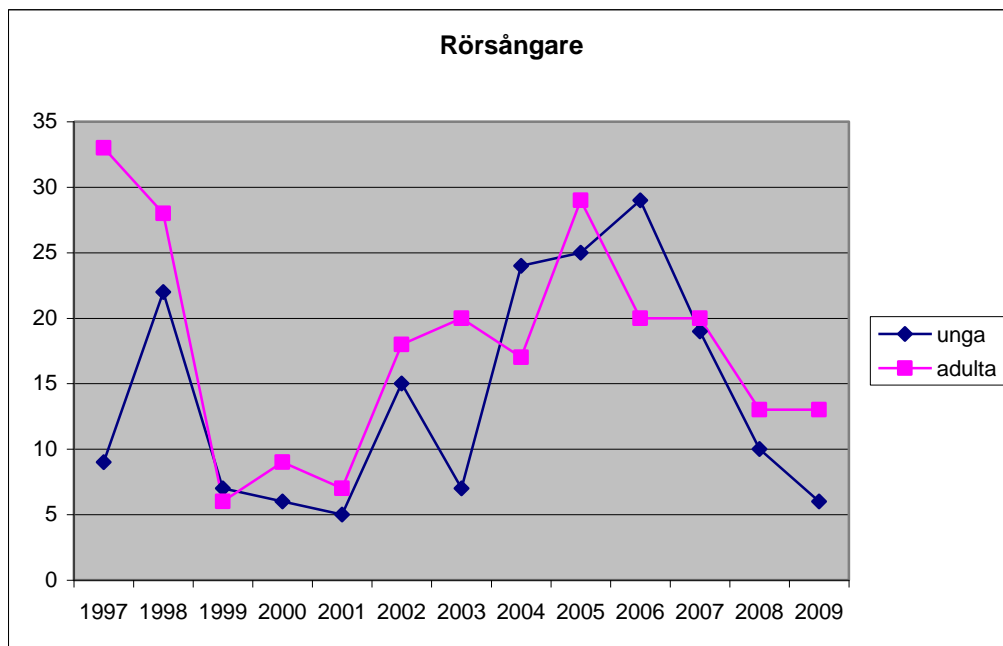
Ny märkart för året blev hussvala som blev området 52. Den tornseglare som fastnade skulle ha kunnat bli ytterligare en ny märkart om det inte varit för att den specialring som dessa korttarsade varelser med extremt kort tars kräver saknades. Även en häger var nära att bli ringsatt men lyckades själv trassla sig ur och försvann ringlös just innan märkarna hunnit fram.

En rörsångare som märktes vid årets senaste fångstillfälle den 29 augusti kontrollerades 14 dagar senare, den 12 september, av ringmärkare vid Bokrijk i området Limburg i Belgien. Avståndet från Älviken till platsen i Belgien är 1191 km.

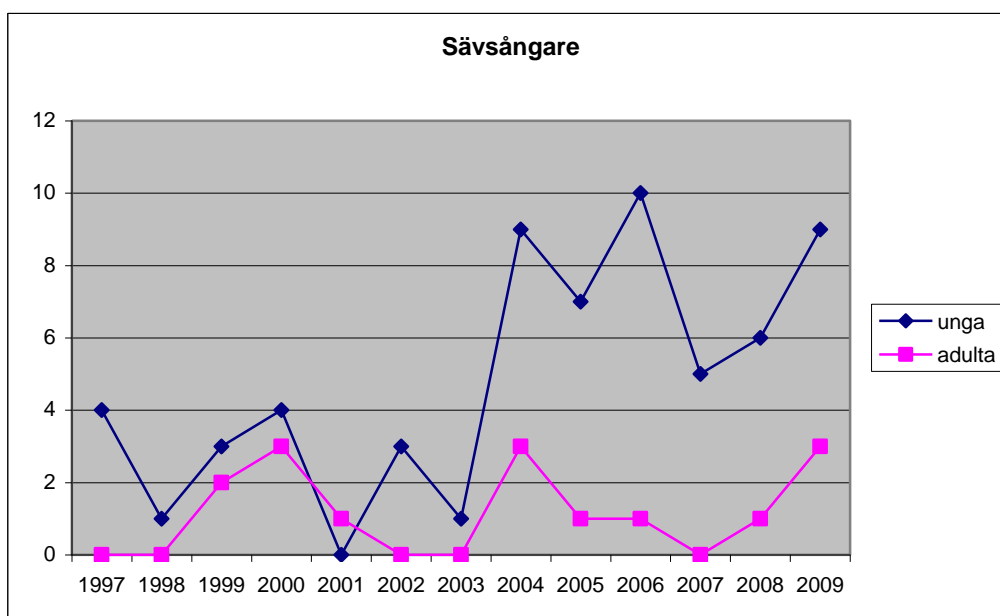
Av årets 16 kontroller av fåglar märkta i Älviken tidigare år var nio från 2008, tre från 2007, tre från 2006 och en från 2005. Totalt har vi nu 220 mellanårskontroller gjorts inkluderande 6 är främmande kontroller (fåglar märkta från andra platser). Som framgår av tabell 1

dominerade blåmes och talgoxe bland kontrollerna och den äldsta var en talgoxe. Fågeln kontrollerades den 10 maj och var en hane. Samma dag kontrollerades två talgoxhonor märkta 2008 (så alla tre talgoxkontroller för året gjordes samma dag). För hanen var det första gången vi hade honom åter i näten sedan 2005.

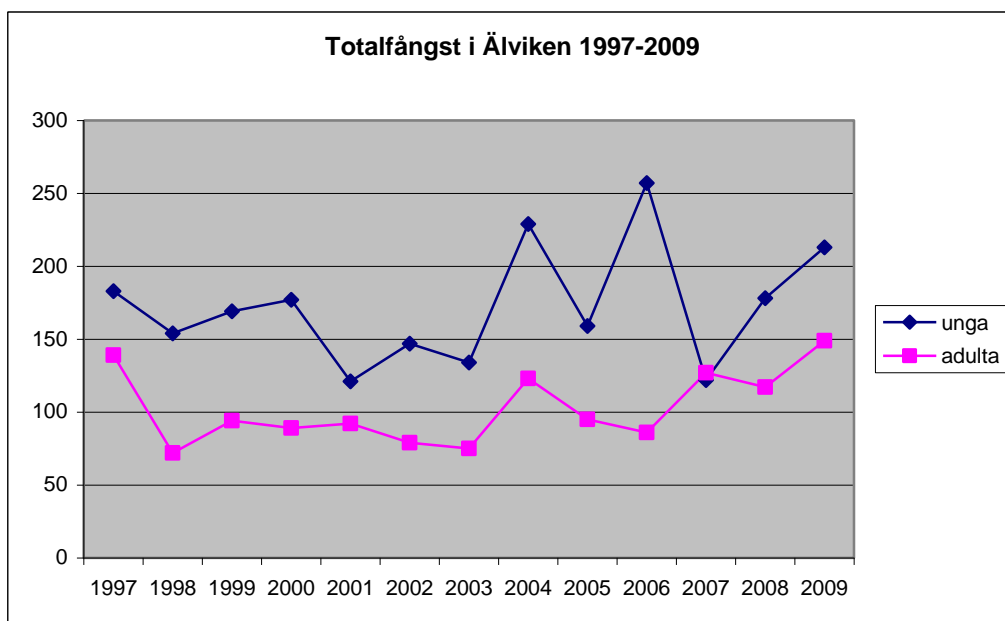
De personer som aktivt bidrog till att säsongen kunde genomföras var Matz Carlsson, Paul Elfström, Thord Fransson, Inger Fransson, Johan Fransson, Sophie Fransson, Marie Lindholm, Emmie Mellroth, Roger Mellroth, Berth Nygren, Jan Ohlsson, Johan Petrén, Eva Sundström, Kalle Sundström och Anders Westlund. Utöver märkare och assistenter har ett flertal personer gästade märkningen i rent studiesyfte.

Figur 1. Den årliga fångsten av rörsångare vid Älviken fördelad på adulta och årsungar.

Figur 2. Den årliga fångsten av sävsångare vid Älviken fördelad på adulta och årsungar.

Figur 3. Den årliga totalfångsten vid Älviken fördelad på adulta och årsungar. Under åren 2004 – 2009 har antalet nät varit något fler än de tidigare åren.

Tabell 1. Antalet nymärkningar och kontroller 2009 samt total för de tretton år fångsten pågått, 1997-2009. För kontroll redovisas främmande kontroller och egna kontroller där mer än 242 dagar förflutit sedan senaste kontroll. Varje individ räknas bara med ett kontrolltillfälle per år.

Art/år	nymärkning 2009	nymärkning 1997-2009	andel 2009 1/13 del=7,7%	kontroller 2009	kontroller 1997-2009
Ladusvala	2	7	28,6%	0	0
Hussvala	1	1	100,0%	0	0
Större hackspett	0	1	0,0%	0	0
Mindre hackspett	0	2	0,0%	0	0
Trädpiplärka	0	2	0,0%	0	0
Sädesärla	2	29	6,9%	0	1
Järnsparv	1	17	5,9%	0	0
Rödhake	18	185	9,7%	0	1
Näktergal	4	71	5,6%	2	23
Blåhake	0	7	0,0%	0	0
Rödstjört	1	18	5,6%	0	0
Buskskvätta	0	3	0,0%	0	0
Stenskvätta	0	1	0,0%	0	0
Koltrast	14	140	10,0%	0	11
Björktrast	0	9	0,0%	0	0
Taltrast	0	10	0,0%	0	0
Rödvingetrast	0	3	0,0%	0	0
Cettisångare	0	1	0,0%	0	0
Sävsångare	12	77	15,6%	1	1
Kärrsångare	2	38	5,3%	0	1
Rörsångare	18	387	4,7%	1	31
Härmsångare	0	4	0,0%	0	0
Höksångare	0	1	0,0%	0	0
Ärtsångare	3	66	4,5%	0	0
Törnsångare	52	263	19,8%	0	13
Trädgårdss.	11	134	8,2%	1	11

Svarthätta	7	90	7,8%	1	2
Grönsångare	0	1	0,0%	0	0
Gransångare	1	3	33,3%	0	0
Lövsångare	51	508	10,0%	1	11
Kungsfågel	0	2	0,0%	0	0
Gråflugsnappare	0	2	0,0%	0	0
Svartvit flugsn.	7	52	13,5%	0	0
Stjärtmes	0	20	0,0%	0	1
Entita	4	40	10,0%	1	3
Talltita	0	1	0,0%	0	0
Tofsmes	0	3	0,0%	0	0
Blåmes	48	483	9,9%	4	51
Talgoxe	30	229	13,1%	3	24
Nötväcka	3	29	10,3%	0	2
Trädkrypare	1	11	9,1%	0	1
Törnskata	3	70	4,3%	0	0
Skata	0	1	0,0%	0	0
Pilfink	25	109	22,9%	0	1
Bofink	6	28	21,4%	0	3
Grönfink	0	71	0,0%	0	1
Steglits	0	2	0,0%	0	0
Grönsiska	1	4	25,0%	0	0
Hämpling	0	2	0,0%	0	0
Rosenfink	1	18	5,6%	0	0
Gulsparv	0	24	0,0%	0	0
Sävsparv	33	300	11,0%	1	27
Total	362	3580	10,1%	16	220

Tabell 2. Kontroller av fåglar fångade tidigare år gjorda 1997-2009. Inkluderar främmande kontroller (6st). Redovisas med antal år efter märkning. En individ förekommer bara med ett kontrolltillfälle per år.

Art/antal år	1år	2år	3år	4år	5år	6år	summa
Ladusvala							0
Hussvala							0
Större hackspett							0
Mindre hackspett							0
Trädpiplärka							0
Sädesärta	1						1
Järnsparv							0
Rödhake		1					1
Näktergal	14	3	3	2	0	1	23
Blåhake							0
Rödstjärt							0
Buskskvätta							0
Stenskvätta							0
Koltrast	5	4	2				11
Björkrast							0
Taltrast							0
Rödvingetrast							0
Cettisångare							0
Sävsångare			1				1
Kärrsångare	1						1
Rörsångare	21	7	3				31
Härmsångare							0
Höksångare							0
Ärtsångare							0
Törnsångare	6	4	2	1			13

Trädgårdss.	6	3	2				11
Svarthätta	1		1				2
Grönsångare							0
Gransångare							0
Lövsångare	9	1	1				11
Kungsfågel							0
Gråflugsnappare							0
Svartvit flugsn.							0
Stjärtmes	1						1
Entita	3						3
Talltita							0
Tofsmes							0
Blåmes	27	16	6	2			51
Talgoxe	13	4	4	3			24
Nötväcka	1	1					2
Trädkrypare	1						1
Törnskata							0
Skata							0
Pilfink			1				1
Bofink	1	1	1				3
Grönfink		1					1
Steglits							0
Grönsiska							0
Hämpling							0
Rosenfink							0
Gulsparv							0
Sävsparv	14	8	3	2			27
Total	125	54	30	10	0	1	220